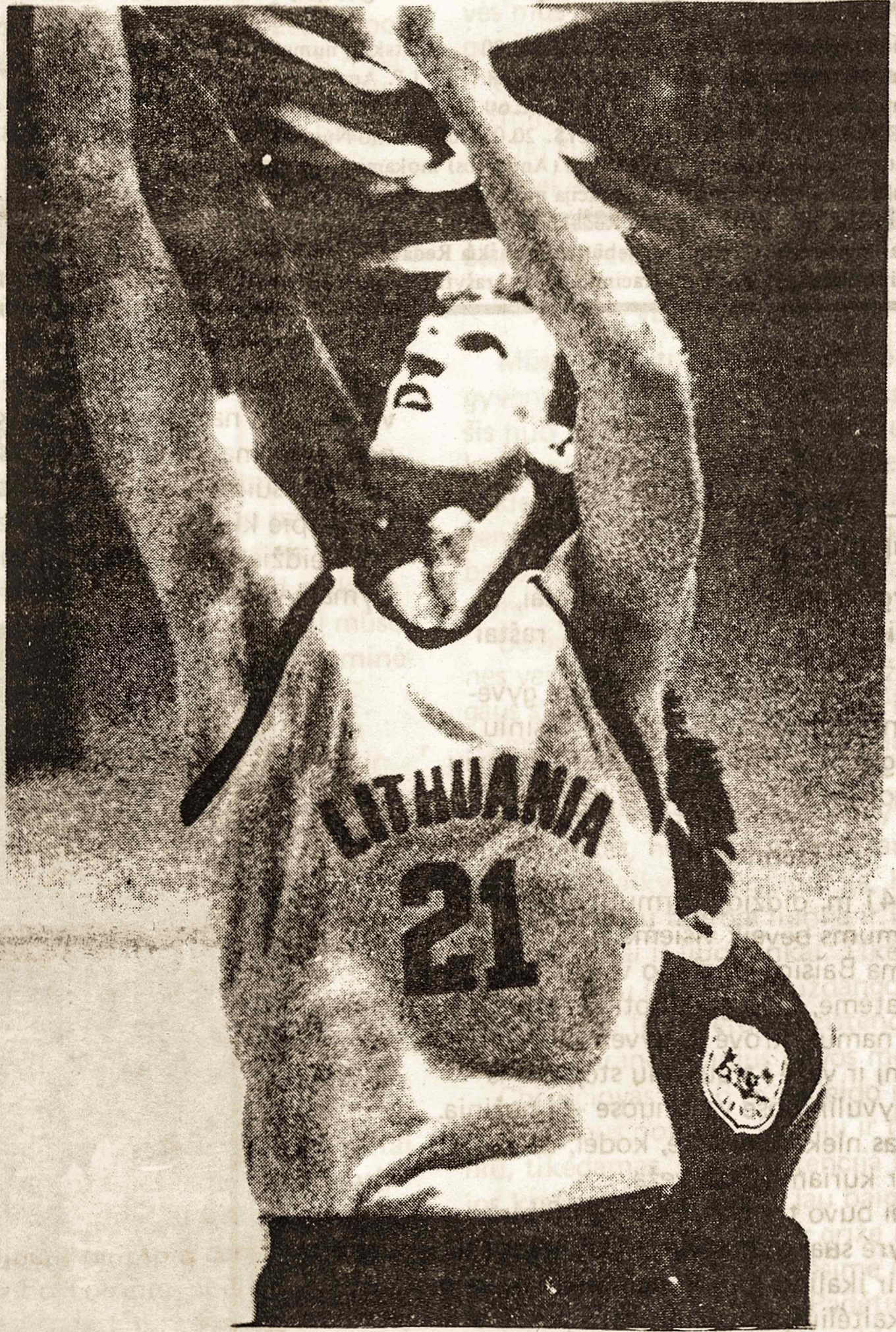

SU LAISVĖS ŽIBINTU

Šie metai yra ne tiktai kazimieriniai, bet ir olimpiniai. Los Angeles miestas laukia pasaulinės olimpiados, o Toronto — pavergtųjų tautų olimpiados, kuri vadinama Laisvės olimpiada. Abiejuose olimpiadose nešamas ir iškeliamas olimpinis žibintas, kurių liepsna reiškia sportinių žaidynių pradžią ir tautų-valsčių susibūrimą bendram sportiniam žygiui, kuriame kovojama už dalyvaujančių laimėjimus. Daugiausia medalių laimėjusi valstybė triumfuoja tarytum būtų laimėjusi karą. Olimpinis žibintas skelbia, kad olimpiada yra laisvų tautų susibūrimas, skleidžiantis tarpusavį darumą, taikingą sugyvenimą, lojalų rungtyniavimą. Taip turėtų būti pagal olimpinų žaidynių atgaivintojų bei organizatorių mintį. Deja, taip nėra. Į laisvų tautų žaidynes nuo 1952 m. įsibrauna pavergtųjų imperija — Sovietų Sąjunga, paglemžusi daugelį tautų. Kai kitos tautos atstovauja laisvai, tai sovietai — tautų vergijai. Paprastai ji atsiunčia savo pavergtųjų tautų sportininkus drauge su politrukais, kad tie vergai skintų laurus savo pavergėjui. Kremlius, surinkęs daug laimėtų taškų, giriasi pasauliui savo sistemos pranašumu ir dar labiau stiprina savo vergiją. Bizūno sistema pasirodo veiksmingesnė už laisvas pastangas.

Iš viso Sov. Sąjungos dalyvavimas olimpinėse pasaulio žaidynėse turėtų būti peržiūretas. Valstybė, kurioje vyrauja tautų vergija, darbo lageriai, kalėjimai, žmogaus teisių nepaisymas, agresijos politika, — neturėtų būti priimama į olimpiadą. Jeigu boikotuojama Pietų Afrika dėl rasistinės politikos, juo labiau turėtų būti boikotuojama Sov. Sąjunga, kurios nusikaltimai tautom yra pasaulinio masto. Juk tai valstybė, kuri užgrobė ne tik Afganistaną, bet ir Baltijos kraštus, Rytų ir Vidurio Europą. Olimpinis žibintas yra skirtas ne tautų vergijai įteisinti, bet jai pasmerkti bei panaikinti. Ir kol kuri nors pasaulio valstybė praktikuoja tautų vergiją, nėra verta dalyvauti olimpinėse žaidynėse ir jose demonstruoti pavergiančią savo jėgą. Vienintelė tokia didvalstybė šiuo metu yra Sov. Sąjunga. Šiais metais ji pati pasitraukė iš olimpiados, protestuodama prieš Amerikos laisvę ir jos politiką, siekiančią laisvės visom tautom. Daug kas to pasitraukimo gailisi, ypač tie, kurie tikėjosi milijoninių pajamų iš sovietų dalyvavimo, tačiau be pa-

Žymusis krepšinio žaidėjas LEONAS RAUTIŠAS, Laisvės olimpiados garbės pirmininkas. aktyviai prisidėjęs prie šios olimpiados darbų Toronte

grindo. Olimpiada be vergijos atstovų bus prasmingesnė, labiau priartėjusi prie savo paskirties. Olimpinės žaidynės nėra kapitalizmo ir komunizmo sistemų dvikova, o laisvas rungtyniavimas, skatinantis fizinių ir dvasinių žmogaus jėgų ugdymą bei tautų suartėjimą.

Antiolimpinė Sov. Sąjungos dvasia, besireiškianti ypač paglemžtųjų tautų vergija, pabrėžiama atskira pavergtųjų tautų olimpiada, rengiama Toronte jau antrą kartą š. m. liepos 5-7 dienomis. Jos olimpinis žibintas prabilis laisvės kalba, nes jo nešėjai bus už savo laisvę kovojančių tautų atstovai — estai, latviai, lietuviai ir ukrainiečiai. Tasai žibintas kelias po Torontą, aplankys didžiulius minėtų tautybių centrus ir pasieks net pasaulinę olimpiadą Los Angeles mieste. Kadangi Laisvės olimpiados jėgos yra ribotos, olimpinis žibintas bus

iš dalies gabenamas autovežimiu, iš dalies nešamas bėgikų. Jis bus simbolis sovietų pavergtųjų tautų siekiamos laisvės, skelbiantis daugelio slepiamą ar užmirštamą faktą: Estija, Latvija, Lietuva ir Ukraina turėtų dalyvauti pasaulio olimpiadoje, kaip ir visos kitos valstybės. Paprastai olimpiadų paraduose žygiuoja valstybių vėliavos net ir labai mažų buvusių kolonijinių kraštų, bet nematyti Lietuvos bei jos kaimynų vėliavų. Joms yra atimta teisė dalyvauti pasaulio olimpiadose su savo vėliavomis. Užtat jų vėliavos plevėsuos Laisvės olimpiadoje, kuri savo mastu bus daug kuklesnė, tačiau savo dvasia tikresnė, nes paremta ne vien fiziniu rungtyniavimu, bet ir kilnia olimpiniu idėja — laisvės siekimu pavergtom tautom.

Tėviškės Žiburiai (1984.VI.28)

SEMANARIO

MŪSŲ LIETUVA

"NOSSA LITUANIA"

Metinė prenumerata Brazilijoj Cr\$. 15.000,00

Prenumerata paprastu paštu i užsieni: 35 Dol.

Prenumerata oro paštu Šiaurės Amerikon: 60 Dol.

GARBĖS PRENUMERATORIUS Cr\$. 20.000,00

Užuojautos. Sveikinimai ir Skelbimai (Anūncios) mokami už skilties (Coluna) centimetra Cr. 1.200,00

Už skelbimų kalbą ir turinį. Redakcija neatsako. Rašiniai gražinami tik autoriui prašant.

Straipsnius ir Korespondencija Redakcija taiso bei tvarko savo nuožiūra.

Pavarde pasirašyti straipsniai nebūtinai išreiškia Redakcijos bei leidėjų nuomonę.

Čekius. Perlaidas ir administracinius laiškus rašyti FRANCESCO GAVĖNAS ar PETRAS RUKŠYS vardu.

Rua Juatindiba, 28 Parque da Moóca - CEP 03124

São Paulo - Brasil

Diretor Responsável: VYTAUTAS BACEVIČIUS

Administrador: PETRAS RUKŠYS

Redige Equipe Editorial - Fone: 273-0338

Atskiro numerio kaina Cr\$. 300,00

I P. Amerika oro paštu: 45 Dol.

I tolimus kraštus: 75 Dol.

Vieno Numerio GARBĖS LEIDĖJAS Cr\$. 30.000,00

Rašiniai gražinami tik autoriui prašant.

Kaliniai

Kalinius suima po vieną. Jei ir ne vienas iš tų namų suimamas, kartu jų neima. Pirma vieną suima, paskui, tą nuvedę, suima kitą, kad pirmasis nežinotų apie kito suėmimą. Vėliau jų nebesuleidžia kartu. Tardo atskirai. Tardymai vyksta saugumo kalėjimuose.

Elena Juciūtė

MES – NE RAŠYTOJAI, O TIK LIUDININKAI

Pergyvenimai Sibire, tremtiniai, kaliniai, buvusių "sibiriokų" raštai

Ne visi, kurie pateko į Sibirą, gyveno ten tokiose pat sąlygose. Teisiniu atžvilgiu buvo dvi pagrindinės belaisvių kategorijos – tremtiniai ir kaliniai.

Tremtiniai

1941 m. didžioji pirmutinė deportacija, mums beveik visiems žinoma ir vadinama Baisiojo birželio vardu. Daugelis matėme, kaip ginkluoti kareiviai, apsupę namus, krovė jų gyventojus į sunkvežimį ir vežė į traukinių stotis, o iš ten gyvulinuose vagonuose – į nežinią. Niekas niekam nesakė, kodėl, už ką, kur ir kuriam laikui veža.

Tai buvo tremtis. Nuvežė į Sibirą, atskyrė suaugusius vyrus nuo visos šeimos ir įkalino juos konclageriuose kaip nusikaltėlius, skirdami jiems po 10 ar 25 m. darbo lagerio. Šeimas padarė tremtiniais neribotam laikui.

Po karo vykdytose deportacijose tremtinių vyrų jau neatskyrė nuo visos šeimos, bet paliko kartu. Užtat pokario tremtinių daugiau išliko gyvų, negu pirmosios deportacijos aukų, kai moterys su vaikais likusios vienos nepajėgė išsimaitinti ir išmirė nuo bado ir šalčio.

Taigi tremtiniai buvo pusiau belaisviai. Jie turėjo kas savaitę, dvi ar dar rečiau registruotis pas vietos komendantą. Be leidimo negalėjo išvykti į kitą vietą gyventi. Turėjo dirbti ir už gaunamą atlyginimą įsigyti viską, kas reikalinga pragyvenimui. Atlyginimai buvo maži, nepakankami pragyvenimui. Sunku būdavo gauti ką nusipirkti, užtat tremtinių mirtingumas buvo didelis. Gamtos sąlygos daugeliui nepakeliamos, nes tremtinius vežė į mažai apgyventas žiaurus klimato sritis, kaip pvz. Igarka, Jakutija, Kalyma.

ELENA JUCIŪTĖ savo sudarytoje Sibiro parodėlėje 1984.V.6 Toronto Nuotr. St. Dabkaus

Sudarius bylą, dažnai pasiūloma tapti KGB šnipais, žada paleisti į laisvę. Kaliniui nesutikus bendradarbiauti, jo byla siunčiama į Maskvą užakinam teismui.

Teismas – "trojka" nusprendžia pagal prokuroro pasiūlymą 10 ar 25 metų darbo lagerio. Kalinys turi tik pasirašyti pagal kokius straipsnius kiekiam priteista.

Po tokio teismo jau išveža į Sibirą ir patalpina į lagerius, aptvertus aukštom tvorom, apipintus spygliuotom vėlom apsuptus suakėtom "mirties zonom". Lagerius saugo stipri ginkluotų karių ir prižiūrėtojų – "nadzeratelių" sargyba.

Vyrų ir moterų atskiri lageriai. Šeimų niekas neturi. Tremtiniai gali vesti, tekėti, o kaliniai negali. Gajausko atvejis – išimtis užsienio reklamai ir tik dabartiniiais laikais, kai visos žinios išeina į užsienį.

Kaliniai gauna maisto normą, kuri priklauso nuo laikotarpio ir vietos sąlygų. Už darbo normos neįvykdymą mažiama maisto norma, varžomas siuntinių gavimas, laiškų rašymas ir kt. Už drausmės pažeidimą kalinys uždaromas į karcerį – rūšį, su menka maisto norma – 300 gr. duonos ir vandens (sėdėjau už vienuolės peiliuką 3 paras). La gery, kaip ir kalėjime, negalima turėti metalinių daiktų.

Kalinių darbai

Darbe kaliniai turi apsismaigstyti len telėmis, prikaltomis prie baslio, vadina momis "zaprietkomis". Žingsnis už tos "zaprietkos", ir kareivis sargybinis šaukia kalinį be įspėjimo. Į darbą kalinius veda rikiuotėje po 5. Prieš vedant, iškalba taisykles, kurių kaliniai privalo laikytis: einant, neatsilikti, nesikalbėti,

nuo žemės nieko nepaimti, žingsnis į kairę, žingsnis į dešinę laikomas noru pabėgti; sargybinis šauna be perspėjimo. Barakuose naktį kaliniai užrakinami, bet ne visur ir ne visada.

Darbai visada sunkūs, ypač moterims: statyba, miškų kirtimas, geležinkelio tiesimas (dirbau prie BAM geležinkelio magistralės). 1952 m. įvesti kaliniams numeriai ant nugaros ir dešinio kelio.

Iki 1949 m. politiniai kaliniai būdavo laikomi kartu su kriminaliniais tuose pačiuose lageriuose. Padėtis, ypač politinių, buvo baisi: kriminaliniai juos ne tik skriausdavo, bet ir žudydavo.

1949 m. Berija įvedė vad. "spekcontingento" lagerius – tik politikiniams, atskyrė juos nuo kriminalinių.

Man neteko būti su kriminaliniais. Politinių lageriuose įvedė griežtesnį režimą – visada buvome laikomi blogesniais už kriminalinius, bet mūsų lageriuose buvo geriau, nereikėjo kęsti kriminalinių teroro. Režimas mums nebuvo sunkus.

Jeigu kas nors komunistams nesiseka, tuoj ką nors sugriežtina politikalių lageriuose. Bet kokia įtampa mums atsiliepdavo.

Dabar lageriai ir tremtis tebėra tokie pat, tik teismai yra vietoje ir su visomis ceremonijomis, net ir nuteistojo paskutine kalba, kaip žinome iš "Kronikos".

Atbuvusiųjų bausmę teisinė padėtis irgi buvo skirtinga. Kaliniai buvo trijų rūšių: rehabilituoti, su teismo nuėmimu ir su įrašu pasė, kad baustas.

Tremtiniai gaudavo dažniausiai švaresnius pasus – buvo laikomi nebaustais, bet buvo ir išimčių.

Baisiausias dešimtmetis

Po II D. karo iki Stalino mirties 10-metis buvo baisiausias mūsų tautos istorijoje. Sovietiniai valdovai, sugrįžę į Baltijos kraštus, ėmė valyti kraštą nuo "liaudies priešų". O tokie buvo beveik visi lietuviai. Ne be reikalo Suslovas sakė: "Bus Lietuva, bet be lietuvių". Reiškia tik krašto vardą paliks.

Aklinai užkalta Geležinė uždanga nepraleido žinių į laisvąjį pasaulį apie tą žiaurų dešimtmetį, nužymėtą kraujo ir ašarų keliais, kurie dar ir dabar ne daug tepradžiūvę.

Tik po Stalino mirties Chruščiovo atolydžio metu atsirado mažų spragų toje Geležinėje uždangoje. Pro ją paspruko šiek tiek žinių į laisvąjį pasaulį,

net ir gyvų liudininkų. Vienas kitas iš buvusių Sibiro kalinių bei tremtinių, grįžusių Lietuvon po 1956 m. amnestijos, per didelį vargą prasiveržė į laisvąjį pasaulį.

Tie negausūs "ištrūkėliai", beveik vienos moterys, vėtytos ir mėtytos po Sibiro pusnynus, nors išvargusios ir palūžusios, griebėsi plunksnos ir suteikė nemažai žinių apie pergyventas baisybes.

Mes, sibiriokės, jautėme pareigą skelbti visiems, ką esam girdėję, matę ir pergyvenę, jautėme pareigą liudyti mūsų tautos tragediją. Taip iki šiol susidarė jau gera krūvelė tos sibiriokų literatūros.

Mūsų raštai

Visokių nuomonių pasitaiko išėjimoje: vieniems atrodo, kad jau per daug tos sibirinės literatūros, kad vis tas pats kartoja, kitiems atrodo, kad niekada nebus per daug beveik trečdaliui mūsų išžudytos ir suluošintos tautos paminėti.

Rašytojas Jurgis Jankus viename laiške rašė: "Žmogaus kančia, nors ir ta pati, bet kiekvieno kitaip išgyvenama". Jis sakosi kiekvienoje, kad ir panašaus turinio sibiriokų knygoje randas daug naujo.

Ne paslaptis, kad mes, rašantieji sibiriokai, esam rašytojai tik iš reikalo, ne specialistai, ne iš pašaukimo. Rašome, kad nenusineštume į kapą, ką matėme, girdėjome ir pergyvenome, nes kiti nemačiusieji to neparašys. Mes nesame rašytojai, o tik liudininkai. Mūsų raštai liūdni – netinka jieškantiems literatūroje, kaip amerikiečiai sako, "good time" arba laukiantiems literatūrinių "perlų". Mūsų raštų – kita paskirtis. Mūsų knygų vertė priklauso nuo to, ką matėme, girdėjome, pergyvenome, o ne nuo literatūros teorijų žinojimo.

Kol kas iš vadinamųjų sibiriokų nėra tikrų literatūrų, siekiančių rašytojo laurų. Esame tik pergyvenimų išvarginti, palinkę po metų našta kuklūs liudininkai, per stebuklą patekę į laisvės sąlygas. Tai įpareigoja mus skelbti mūsų tautos nedalią, pabudinti laisvųjų sąžinę. Šią pareigą ir stengiamės atlikti.

Tai, ką sibiriokai parašo, nėra kūryba. Mes nieko nesukuriam, tik aprašinėjam, fotografuojam matytą sovietinį gyvenimą, kurio baisumo nemačiusieji nepajėgia suprasti. Iš tokių liudijimų ateityje gal reikės lipdyti tautos istori-

ją ateinančioms kartoms, jei okupacija ilgai tęsis; gal teks jieškoti teisybės, nes ji okupantų sąmoningai slepiama.

Liudininkams, kurie yra skaudžiai nukentėję, gali būti pavojus prasilenkti su objektyvumu, bet nuo šios negerovės mus gelbsti didelė gausybė medžiagos ilgų metų eigoje. Kam meluoti, jei ir teisybės visos neįmanoma surašyti. Užmiršti daug ko taip pat neįmanoma, nes iki šiai dienai dar net sapnuose regim čekistus, ginkluotų kareivių palydas, girdime jų riksmą, keiksmus ir kenčiančiųjų raudas.

Atrodė viskas žuvę

Mūsų tauta turbūt niekada nėra pergyvenusi tokių baisių laikotarpių, kaip šis nuo 1940 m. prasidėjęs. Jokie barbarų antplūdžiai nėra buvę tokie ilgi ir tokie baisūs, kaip dabartinis sovietinio genocido laikotarpis. Ir tai ne tik mums, bet ir kitoms pavergtoms – "išvaduotoms" tautoms.

Sovietai kėsina ne tik į materialines vertybes, bet ir į tautines, į žmogaus sielos vertybes. Tai viską griauanti jėga, naikinti tautas, jų praeitį ir ateitį.

Naujos dienos neša naujus įvykius, naujas aukas, naujus metodus tautoms pavergti ir laikyti priespaudoje. Kitas dienas ir mūsų tautoje liudija ir liudys kiti kančiniai ir liudininkai. Tikėkime, taisyti plyšių Geležinėje uždangoje, nors ir labai to norėtų. Rezistencija taip pat suranda naujus kovos metodus.

Chruščiovas 1956 m. paleido iš Sibiro milijonus politinių kalinių ir tremtinių, tikėdamas, kad rezistencija Baltijos kraštuose, Ukrainoje jau baigta. Visur buvo tokia tylą, kad ir grįžę iš Sibiro galvojome, jog nebeturėsime įpėdinių rezistencijos baruose. Padėtis atrodė beviltiška. Tauta atrodė suklupus po žiaurios okupacijos jungu ir nebepakilianti.

Kas galėjo tikėti okupuotoje Lietuvoje rezistencijos atgijimu ir dar tokio masto, kurį matome šiandien? Pasirodo, pertrauka buvo neilga – tik kol užaugo, kol subrendo žuvusiųjų, nukankintųjų ir suluošintųjų palikuonys bei

FÁBRICA DE GUARDA - CHUVAS

Guarda Chuvás de todos os tipos. para homens, senhoras e crianças.

Mini-sombrinhas. tipo Italiano e Alemão.

Vicente Vitor Banys Ltda.

Rua Coelho Barradas, 104 - V. Prudente - Fone: 274-0677

Res.: 274-4886

RESTORANAS

VIKTORAS LUKAVIČIUS
Savininkas

Lietuviški ir europietiški valgiai

MALONUS PATARNAVIMAS

Rua Espírito Santo, 118 - Tel. 441.6846

SÃO CAETANO DO SUL

tesiasi iš 3 psl.

aplamai jaunimas. Jie perėmė rezisten-
cinės kovos vėliavą ir neša ją su pasišven-
timu, nepaisydami jokių aukų. Senąją
Stalino epochos kartą jie jau išleidžia
į "pensiją". Okupuotos Lietuvos pogrind-
inė spauda perėmė ir sibiriokų-ištrūké-
lių čia pradėtą informacinį darbą. Ir mes
jau galim išeiti į "pensiją".

Kiek žinau, yra likusi tik vieša spra-
ga – tai informacija apie 1951 m. de-
portaciją. Bet jau yra atvykusių jaunes-
nių žmonių, net buvusių tos deportaci-
jos aukų. Reikia tikėtis, kad ir ši spra-
ga bus užpildyta.

Laisvėje gyvenantiems

Geležinė uždanga skylėta, nebesu-
kontroliuojama nė aršiausių čekistų –
Bakučionių, Anilionių ir kt. "Kronika",
"Aušra", ir kt. informuoja visą laisvąjį
pasaulį. Reikia tikėtis, kad ir išeivijos
jaunimas perims informacijos "estafetę"
iš pavargusių ir iškeliaujančių vyresnių-
jų. Medžiagos jiems pakaks iš okupuot-
os Lietuvos pogrindžio. Imkit tuos
pogrindžio krauju ir ašarom rašytus
dokumentus, dauginkit, platinkit, ypač
svetimtaučių tarpe.

Norėčiau palinkėti mūsų išeivijai ne-
apsiriboti vieno ar kito autoriaus "pa-
šloviniu", bet prisiminti visos mūsų
tautos kančių kelią, kad būtų sužadint-
as dėmesys ne vien Sibiro "ištrūkélių"
literatūrai, bet ir okupuotos Lietuvos
pogrindžio spaudai, už kurią žmonės
kenčia kalėjimuose, psichiatrinėse ligo-
ninėse arba persekiojami kasdieninia-
me gyvenime.

Neseniai minėjome "LKB kronikos"
dešimtmetį. Labai gaila, kad per mažai
mūsų išeivijoje jai buvo skirta dėmesio.
Pasirodo, toli jau esam atitrūkę, nuo
savos tėvynės. Svetimtaučiai kai kada
daugiau domisi mūsų pogrindžiu, negu
mes patys.

Ir kiti pogrindžio leidiniai yra dide-
lės vertės. Skaitykite, remkite juos,
verskite į kitas kalbas, platinkite.
Tai yra pagalba kenčiantiems broliams.
Nepamirškime jų, nes ten mūsų šaknys,
o be šaknų ir medis išvirsta. Ten mūsų
tėvų ir protėvių žemė, ten jų kapai, ten
mūsų tautos karžygių ir kankinių ka-
pai. Mes nežinome, kiek didvyrių,
kiek šventųjų šiandien turi Lietuva.
Mes daugiau žinome tik apie piktuosius.

Pagerbkime mūsų tėvynę kančios ke-
lyje poetės Grigaitytės žodžiais:

Bedieviška ar dieviška, tu
mūsų Lietuva,
Tremta, kryžiuota, niekinta,
visais šventais šventa".

Tėviškės Žiburiai

Antanas Dutkus

LIETUVIŲ SPAUDA BRAZILIJŲ

(tesonys iš praeito nr.)

Skaitydami "Gintarą", daug sužino-
me apie kitų kraštų lietuvių gyvenimą
ir darbus, o apie Brazilijos lietuvius ma-
žiausia. Platesnių informacijų bei aiš-
kių davinių apie Brazilijos lietuvių
spaudos atsiradimą ir jos įkūrėjus, pir-
mojo lietuviško laikraščio Brazilijoje
pradininką, – nė žodžio. Vienas Kultū-
ros draugijos vadų (J. Januškis), pirma-
me "Gintaro" nr. parašė apie lietuvių
spaudos sukaktį, pastebėdamas, jog su-
kanka 30 metų nuo pirmo lietuviško
spausdinto žodžio pasirodymo" ir iš-
dėstė kokią jįsai naudą atnešė lietu-
viams, nes "... iki to laiko lietuvių var-
das Brazilijoje buvo labai mažai žino-
mas... buvome laikomi "ungarezais"...
o 1927 metais įsisteigus lietuvių laikraš-
čiams, lietuvių vardas pasidarė žinomes-
nis". "Dėka pasišventusių spaudai dar-
bininkų toliau tęsia Gintaro bendradar-
bis – kurie nežiūrėdami į visas kliūtis
ir sunkumus, dirbo kaip mokėjo ir iš-

Vincas Biliūnas

"Gintaro" techniškas tvarkytojas

manė, įvertindami spaudos reikalą išei-
vijoje, Per 30 metų lietuvių spauda la-
bai daug padarė lietuviškumo dirvoje.
Ji bus mūsų kolonijos veidrodis, kuria-
me atsispindės mūsų emigrantų vargai
ir džiaugsmas. Sukūrėme savo mokyk-
las, bažnyčią, organizacijas, choras, vai-
dybos bei meno ratelius. Bet ar būtų
buvę galima visą tai pasiekti be lietuviš-
kos spaudos? – klausia "Gintaro" ben-
dradarbis, – ir pats į klausimą atsako:
"Ne. Ir niekuomet.", – nutylėdamas,
kas buvo prieš 30 metų lietuviškos spau-

DR. JONAS NICIPORCIUKAS
CIRURGIŖO DENTISTA
CROSP. 6049

Rua Cap. Pacheco Chaves, 1206
V. Prudente – Fone: 273-6696

dos pirmūnas. Kokiu vardu, prieš 30
metų, po Brazilijos plotus, pasklido lie-
tuviškas spausdintas žodis mūsų ateivių
tarpe? Nejaugi, tiek gero atnešusi ko-
lonijai lietuvišką spaudą, neturėjo pra-
dininko ir gimė nepaprastu, "stebūklo"
apraškos būdu? . Ir be vardo?

Konstantas Uckus

Pirmojo lietuviško laikraščio
"Brazilijos Lietuvis" įsteigėjas

Ne, ne taip buvo. Lietuviškos spau-
dos darbo pionierius šioje šalyje buvo
KONSTANTAS UCKUS, o jo pradėta-
sis laikraštis nebuvo bevardis, jįsai vadi-
nosi "BRAZILIJOS LIETUVIS", kurį
redagavo Jonas Stankaitis. "Gintaras",
skelbdamas savo bendradarbio J. Januš-
kio straipsnį apie lietuviškos spaudos
sukaktį Brazilijoje, net po 30 metų pa-
rodė savo nepagarbumą, netolerantišką
jausmą, neapykantą ir menkystę, sąmo-
ningai ignoruodamas pagrindinį, esmi-
nį dalyką, be kurio negalėjo būti priši-
minta ir spaudos trisdešimtmetis.

Žurnalas "Gintaras" atėjęs Brazilijos
lietuvių pasaulin, teigiamai nuteikė
skaitytojus nauju spausdintu lietuvišku
žodžiu. Redakcijos kruopščiai parinkti
ir perspausdinti pasiskaitymai, pa-
traukdavo skaitytojus. Lietuvos atžvil-
giu, "Gintaro" pažiūrių linkmė buvo
ryškiai antitarybinė ir sistemos blogu-
mai buvo keliami, o taip pat neslėpė ir

PARDUODAME

AUTOMOBILIAMS

LIPINÉLIUS – Adesivos
SKYDELIUS su grandinėmis
Chaveiros com emblema Vytis.

ŠV. KAZIMIERO PARAPIJŲ

to, kaip naciai, padedant lietuviams, žudė Lietuvos pasienio gyventojus. (Ulmo byla).

"Gintaras" nustatytą savo kryptį turinio ir technikos požiūriu išlaikė.

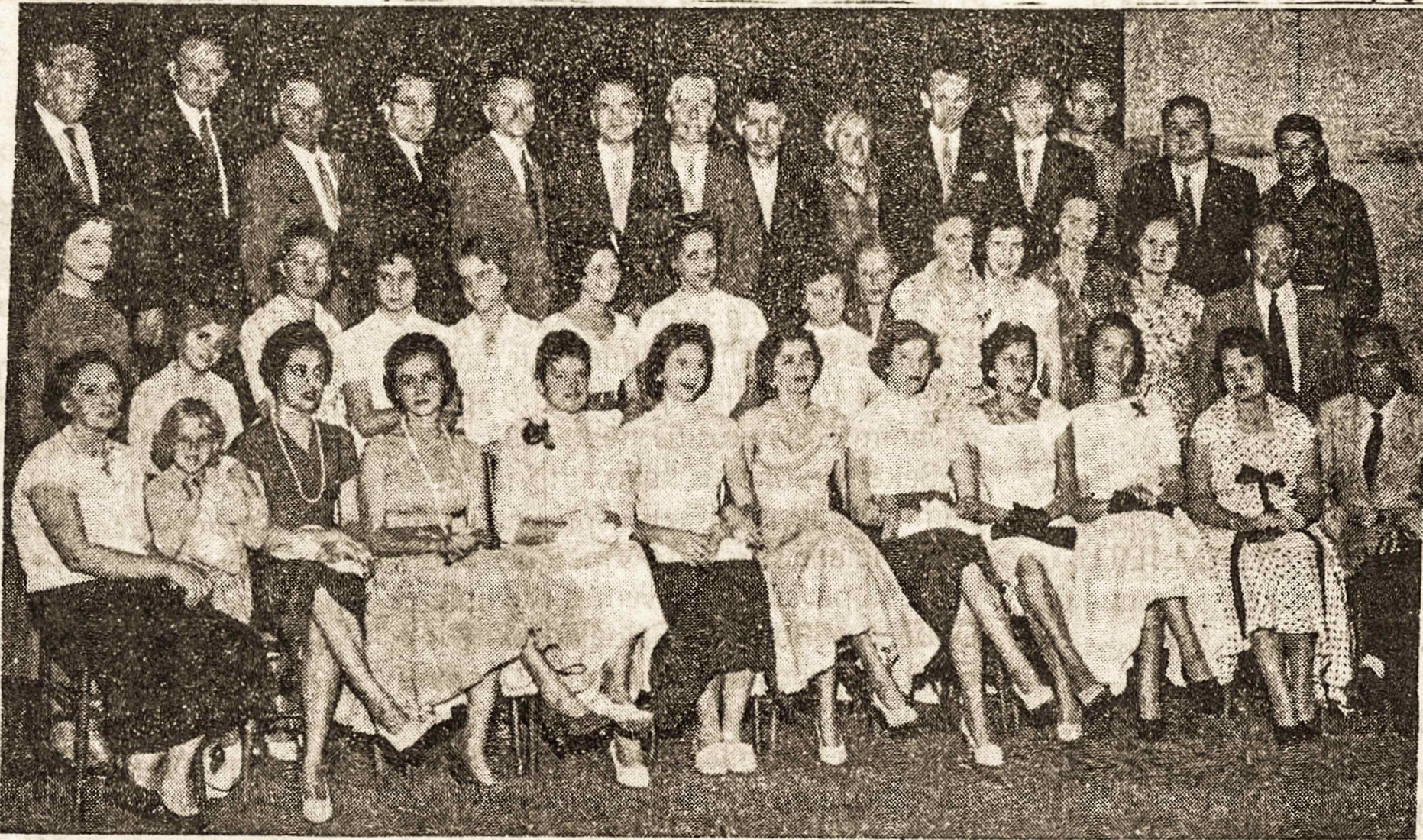
netinkamą administraciją. Tas dar labiau žurnalui pakenkė ir pradėjo rodytis tik j du mėnesius.

Akivaizdoje didėjančių ir neišaiškintų vidaus nesusipratimų tarp adminis-

praturtino lietuvių spaudos istorijos lapus Pietų Kryžiaus šalyje.

P. S.

Prieš keletą metų "Mūsų Lietuvoje" buvo paskelbta žinutė, jog "Rašytojas

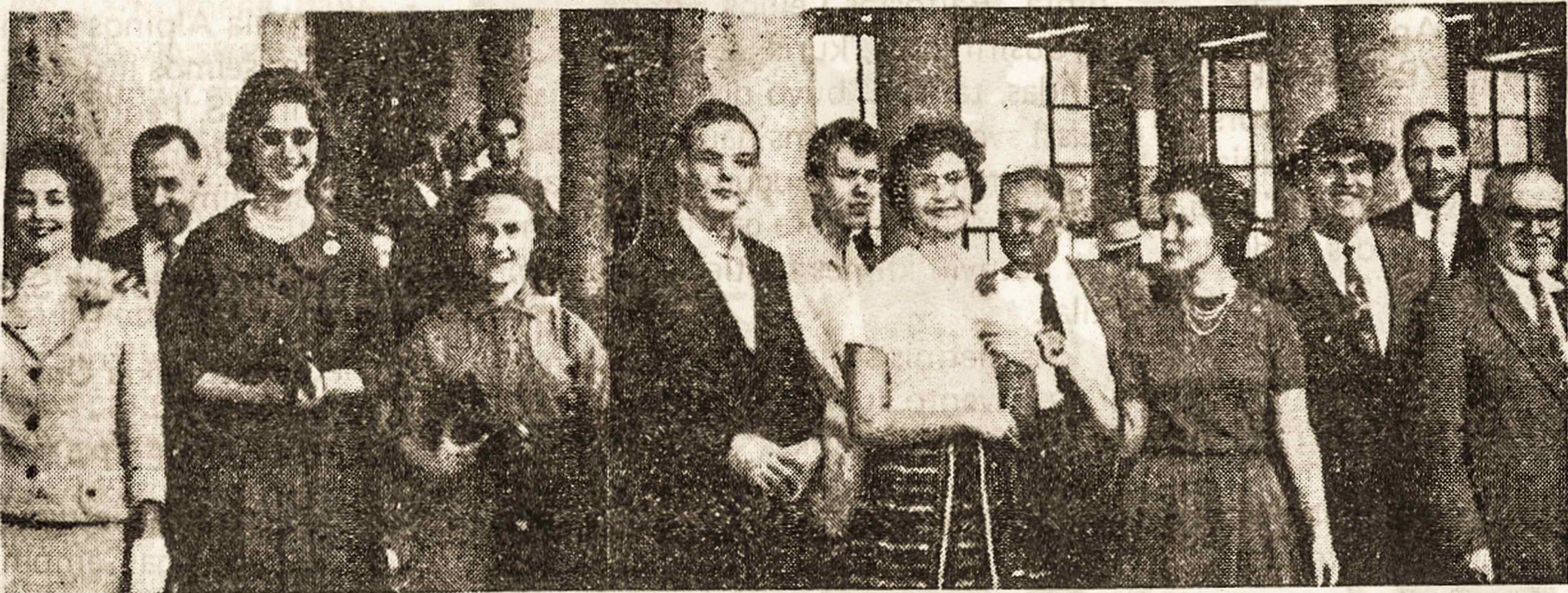

Brazilijos Lietuvių Kultūros draugijos nariai su "Gintaro" 1959 metų gražuolėmis, pasiruošę vykti pas Rio de Janeiro lietuvius.

Ko neatlaikė, tai ekonominių sunkumų, kurie jau baigiant trečiuosius metus, buvo jaučiami ir pasižadėjęs mėnesiniai lankyti skaitytojus, sunkiai sušlubavo. Nepadėjo visokios naudojamos priemo-

tracijos ir redakcijos, žurnalas "Gintaras" įžengęs į 1960-tus metus, su dvigubu 26/27 numeriu sustojo, nieko nepasakęs ir neatsisveikinęs su skaitytojais. Net ir Kultūros draugija tylomis pralei-

Klemensas Jūra... spaudoje dalyvauja nuo 1930 m. įvairiais slapyvardžiais. Brazilijoje redagavo laikraštį "Mūsų Dienas", satyros laikraštį "Garnys" ir tt.... Neturėdami jokių davinių, koku

Rio de Janeiro lietuviai aerouoste Santos Dumont laukia atvykstant "Gintaro" gražuolių.

inės, – "aukso knyga", aukų rinkimas, žadamos premijos ir kiti paskatinimai, – finansiniai sustiprėti nepagelbėjo. Kultūros draugijos viršūnėse, o taip pat ir narių tarpe, kilo bruzdėjimas prieš

do įvykį. Spaudos srityje lietuvių kolonija liko disfalkuota. Liko tik su vienu laikraščiu – "Mūsų Lietuva". Žurnalas "Gintaras", Stasio Vancevičiaus tvarkomas, kaip ir kiti lietuviški spausdiniai,

laiku laikraštis "Mūsų Dienos" Brazilijoje buvo leidžiamas, negalėjome apie jas duoti žinių mūsų aprašymuose apie "Lietuvių Spaudą Brazilijoje". Prašytume Gerb. Klemenso Jūros plačiau mus nušviesti šiuo reikalu.

GERIAUSIA DOVANA – LIETUVISKA KNYGA.

LIETUVIŠKOS SPAUDOS RĖMĖJAI YRA SAVOS TAUTOS GYNĖJAI

IEŠKOMA ŠOFERIO

Nepilnam darbo laikui ieškomas šoferis - vairuotojas. Pageidaujamas geros valios lietuvis, galimai pensininkas, gyvenantis Mookoje ar atitimesnėse apylinkėse. Skambinti 273-03.38.

IEŠKOMA MOTERS

Reikia vienos lietuviškos moters prižiūrėti ligonei lietuviui. Adresas: Rua da Graça 927, 2° andar, apt.3, Bom Retiro.

Dra. HELGA HERING

MÉDICA – GYDYTOJA
HOMENS SENHORAS CRIANÇAS

Rua Quartim Barbosa. 6 – B. do Limão
Fone: 265-7590

De 2a a 6a. das 8 às 12 hs. e das 14 às 18 hs.

KALBAMA LIETUVIŠKAI

MŪSŲ ŽINIOS

ZURNALISTĖ IŠ ČIKAGOS

Jau mėnuo kai São Paulo lietuvių kolonijoje lankosi čikagietė Snieguolė Zalatorė. Baigusi žurnalistikos kursą ir jau bendradarbiaujanti lietuvių spaudoj JAV-bėse, stebi pačią Braziliją, Brazilijos lietuvių gyvenimą, lietuvių jaunimą – ir rašo bei fotografuoja. Susitiko su jaunimu, dalyvavo įvairiose lietuvių manifestacijose, aplankė Lituanią, Santos bei Riodeženeirą, turėjo įvairių pasikalbėjimų su žymesniais asmenimis lietuvių kolonijoje – ir reikia tikėtis, kad neišsivės vien tik negatyvius mūsų kolonijos atspalvius.

Ilgesnį laiką apsisistojusi pas pp. Bendoraičius, arčiau V. Zelinos, geisdama daugiau prisidėti prie MŪSŲ LIETUVOS redagavimo, persikėlė į Parque da Moóca, pas p. Žūtautis.

SNIEGUOLĖ

SANTOS PAJŪRIUOSE

Liepos 6 Snieguolė Zalatorė iš Čikagos, kun. P. Urbaičio lydimą, aplankė laikuriuos Santos pajūrio lietuvius.

Pirmiausia buvo reikalinga aplankyti įžymų lietuvių poetą ir publicistą – Klemensą Jūrą, gyvenantį Suarão. Pakely tačiau sustojo ir Solemar, prie Mongaguá, "Cidade da criança". Čia, šiame našlaičių "mieste", yra ir trys broliukai Pustelninkai: 14 metų Armandas, 13 m. Dimitrijus ir 12 m. Tiberijus (jų 10-metė sėstutė Angela dabar gyvena su senele Emilija "Petro Perkumo" namuose, Rua Tabajaras). Nors atostogų laikas, bet mažieji našlaičiai... nevažiuoja "namo". Nei "mama", nei "tėvas" jų nelaukia. Tad nors tą dieną Snieguolė geidė "pavežioti" vaikus ir su jais pabendrauti.

Žurnalistiniais sumetimais Snieguolei buvo svarbu aplankyti ir pp. Stepoinaičius, ypač garsėjančią dailininkę p. Stasę. Bet jūnai kaip tik tą dieną buvo išvykusi į S. Paulą premijos įteikimo šventei.

Snieguolė, vienos brazilų šeimos lydimą, aplankė ir Rio de Janeiro miestą. LIETUVI.

Ar jau susimokėjai sblidarumo mokestį BLB-nei 1984 metams? Su šiuo jnašu tu paremsi lietuvišką veiklą ir lietuvių išlaikymą šiame krašte ir dar tau bus pasiūstas "PASAULIO LIETUVIS".

Įnašas Cr\$. 5.000,00 metams, kurį galite sumokėti "Mūsų Lietuvos" redakcijoje ar pasiūsti čekį Comunidade Lituano-Brasileira vardu, rua Juatindiba, 28 – CEP. 03124 – São Paulo.

"MŪSŲ LIETUVA"

galite nusipirkti Vila Zelinos laikraščių kioske, šalia bažnyčios, Av. Zelina.

ŠV. JUOZAPO BENDRUOMENĖS METINIS NARIŲ SUSIRINKIMAS

parašė Snieguolė Zalatorė

Lietuvių katalikų Šv. Juozapo Bendruomenės narių susirinkimas įvyko sekmadienį, liepos 1 dieną Jaunimo namuose Vila Zelinoje. Susirinkime dalyvavo maždaug 30 narių.

Šalia einamųjų reikalų buvo paminėta Švento Kazimiero 500 metų mirties sukaktis. Bendruomenės narė Magdalena Vinkšnaitienė skaitė paskaitą apie Lietuvos Šventąjį Kazimierą. Ji davė šventojo biografiją, papasakojo apie jo gyvenimą ir įvykius stebuklus.

Sekė ištraukos iš kelių autorių, kurie paminėjo Šventą Kazimierą. Liucija Butrimavičienė perskaitė Vinco Kazoko eilėraštį pavadinimą "Šventas Kazimieras". Douglas ir Robertas Saldžiai skaitė iš Elenos Marijošiūtės kūrybos "Dangaus pagalba". Šioje legendoje buvo aprašyta Švento Kazimiero pagalba lietuvių kariuomenei kariavusiai su priešais prie Dauguvos upės 1518 metais. Onutė Tatarūnaitė perskaitė Vinco Krėvės "Šv. Kazimieras". Nilza Guzikauskaitė perskaitė Pauliaus Jurkaus "Ištiesta ranka", kurioje aprašoma legenda apie Šv. Kazimiero statulą Vilniaus katedros viršūnėje. Kun. Juozas Šeškevičius perskaitė, ištrauką iš Halinos Mošinskienės kūrybos apie Švento Kazimiero gyvenimą pavadinimą "Baltosios Lelijos Riteris".

Susirinkime, kuris užsitęsė net dvi valandas, taip pat buvo diskutuojama ar leisti svetimtaučiams naudotis Lituaniškos patalpomis. Dauguma narių galvojo, kad šia vasarviete gali naudotis ne tik lietuvių kilmės tautiečiai, bet ir brazilai.

Šis metinis susirinkimas pasibaigė arbata. Švento Juozapo Bendruomenės valdybės pirmininkas – kun. Juozas Šeškevičius, vice-pirmininkas – prelatas Pijus Ragažinskas, sekretorė – Aldona Černiauskaitė-Fernandes, sekretorius – Vytas Bacevičius, išdininkas Vytas Tumas, išdininkė – Angelina Dirsytė-Tatarūnienė, turto globėjas – Jonas Jodelia, narė – Angela Joteikaitė ir narys Leonardas Mitrulis.

AŲA

MŪSŲ MIRUSIEJI

Liepos 3 d. savo namuose, Bom Retire, mirė ONA PLEČKAITYTĖ. Gimusi Kalvarijoje 1913.XII.1 d., 1926 metais su broliu ir seserimis atvyko Brazilijon. Apsigyvenusi Rio Grande do Sul, 1954 metais grįžo į Lietuvą ir ten praleido 6 metus. Gavusi leidimą, grįžo atgal į Braziliją. Įsikūrė São Paule, Bom Retire, ir dirbo siuvyklose. Kiek įstengdavo, dalyvaudavo lietuviškose pamaldose, ypač kai būdavo Bom Retire, Casa Verdėj; ir mėgo lietuviškus parengimus bei išvykas. Buvo uoli ML skaitytoja ir rėmėja.

Buvo visuomet silpnos sveikatos, bet vis nepasiduodavo. Tik prieš pusę metų buvo paguldyta Hospital das Clinicas, tačiau nei visos analizės bei vaistai nieko nepadėjo. Šeimos ir draugių prižiūrima namie, Rua da Graça, aprūpinta sakramentais, apleido šį pasaulį. Buvo pašarvota Vila Alpinos šermeninėj. Kun. Urbaičio, šeimos ir draugų palydėta maldomis, liko S. Pedro kapinių krematoriume. Nuliūdime paliko brolio ir seserų vaikus su šeimom.

7-tos dienos Mišios buvo atlaikytos pirmadienį, 19,30 val. S. Eduardo bažnyčioje.

Dievas tesuteikia Onai amžinąjį atilsį. **CAMPINAS – KAZIMIERINĖS PAMALDOS**

Pamaldos už Lietuvą Kazimierinio Jubilėjaus proga Campinas mieste bus šį sekmadienį, liepos (julho) 15 dieną, 8 val. ryto miesto katedroje. Jos bus kartu su Brazilijos esperantininkų 20-tojo Kongreso "šimto miestų" atstovais. Lietuviams atstovaus mūsų jaunučiai – skautai esperantininkai, vadovaujami psk. Eugenijos Bacevičienės.

Malonu nuskinti gražiausią gėlę ir ją padovanoti geriausiai draugei, bet labai skaudu, kai reikia su ja amžinai atsiskirti.

Labai liūdime netekę savo mielos draugės **ONOS PLEČKAITYTĖS.**

Prisimindamos, Tau pinam vainiką iš savo maldų. IIsėkis Kirstaus Ramybėjel

Sofija Misiukaitė
Ona Rudžiūtė ir
Bruna Šapolaitė

PAMINĖTINAS 50-METIS

Šiais Šv. Kazimiero Jubilėjniais metais neturėtu prabėgti nepastebėta ir kita mums reikšminga sukaktis – Pirmojo Lietuvos Eucharistinio Kongreso ir jo metu Lietuvos pasiaukojimo Švenčiausiajai Jėzaus Širdžiai 50-metis.

“Nėra naujas dalykas, – skaitome kun. Stasio Ylos parengtame maldyne TIKIU DIEVĄ – kad tauta ar valstybė, po sunkių išgyvenimų, daro ypatingus pažadus Dievui ar Dievo Motinai Marijai. Mūsų kraštas, po dvasinių sukrėtimų 16-tame amžiuje ir po baisaus Vilniaus krašto nuterijimo iš rusų pusės, 1656 m. buvo paaukotas Marijai Globėjai.

Nepriklausomos valstybės metu, lyg nujausdama artėjančias audras, mūsų tauta pasiaukojė Jėzaus Širdžiai”.

Taigi Lietuvos Tauta, Dievo Apvaizdos išgelbėta iš šimtmečius ją slėgusios vergijos pančių ir Šventosios Dvasios stiprinamų savo karžygiškų sūnų ir dukterų pasiaukojimu atkovojo laisvę ir nepriklausomybę, 1934 – Šventaisiais – metais, liepos 1 dieną, iš visos Lietuvos dešimtėmis tūkstančių susirinkusi Kaune į pirmąjį tautinį Eucharistinį Kongresą su savo nepriklausomos Valstybės Prezidentu Antanu Smetona, Lietuvos Bažnytinės Provincijos Arkivyskupu metropolitu Juozapu Skvirecku, visos lietuvių tautos augštaisiais ganytojais, vyriausybe, kariuomene, dalyvaujant iš užsienio atvykusiems mūsų tautos vaikams, suklupusi prieš išstatytą Švenčiausiąjį Sakramentą, pasiaukojė Dieviškajai Jėzaus Širdžiai.

Taigi šiemet, liepos 1 dieną sukanka 50 metų nuo pirmojo Lietuvoj Eucharistinio kongreso ir lietuvių tautos pasiaukojimo Jėzaus Širdžiai.

Lietuvių Tautos pasiaukojimas Jėzaus Širdžiai atliktas Kaune 1934 m. liepos 1 d. buvo Vokietijoje ir Austrijoje gyvenančių lietuvių tremtinių pakartotas 1947-taisiais, trečiaisiais tremties metais, vasario 16-ją laikinose lietuvių bažnyčiose ir koplyčiose.

Tą pačią dieną ir JAV lietuviai visoje Šiaurės Amerikos lietuvių parapijose atliko tą patį pasiaukojimo aktą:

“Mes, Amerikos Jungtinių Valstybių lietuviai katalikai, atnaujiname Tavo dieviškajai Širdžiai padarytąjį viešą pasiaukojimo aktą.

Dangaus ir žemės akivaizdoje mes pripažįstame ir visuomet pripažinsime Tave, Dieviškoji Širdie, mūsų tautos tikrąją Valdovę. Laimėje ir varge, mes būsim Tau amžinai ištikimi, o Tu būk mūsų Guodėja, Gelbėtoja ir Gynėja...”

Tremtiniai užbaigia savo pasiaukojimo aktą šiais žodžiais:

“Jėzaus Širdie, teateinie Tavo karalystė mūsų brangioje Lietuvoje”.

S. Paulyje, Liepos mėn. 6 d., “Grécia Antiga” salione įvyko iškilmingas União Nacional dos Artistas Plásticos skirtų premijų įteikimas. Dailininkei Stasei Steponaitienei šia proga buvo įteiktas “Grande Medalha de Prata” už jos paveikslą “Fatura”, Natu-reza Morta parodoje.

Pirmojo Lietuvos Eucharistinio Kongreso bei Lietuvių Tautos pasiaukojimo Jėzaus Širdžiai 50-mečio paminėjimui pirmiausia šv. Kazimiero parapijoje 1 liepos sekmadienį buvo atnaujintas pasiaukojimo aktas; o paskui, Maldos Apaštalavimo iniciatyva ir daug kam prisidedant, bus padaryta antroji LITANIJOS sonetais laida, kadangi pirmoji jau išsi-baigė.

UŽSIMOKĖJO UŽ “ML”

Dzidorius SAULYTIS Cr. 15.000,00
Albinas Henrikas
TAUJANSKAS Cr. 15.000,00

Zosė MISIUKAITĖ Cr. 15.000,00
Marija KLIŠIENĖ Cr. 15.000,00
Affonso ALIONIS Cr. 15.000,00
Antanas AUGUSTAITIS Cr. 10.000,00
Vitalis BALVOČIUS Cr. 20.000,00
Affonso VAITIEKAITIS Cr. 10.000,00
Apolonia DEGUTIS Cr. 10.000,00
Mathias BALTRUŠIS Cr. 15.000,00
Belkiss RABELLO Cr. 15.000,00
Petronėlė VOSYLIENĖ Cr. 15.000,00
Helena VAITKEVIČIUS
DE UZEDA Cr. 10.000,00
Daiva Sipas SIQUEIRA Cr. 10.000,00
B.L.SAJUNGA-ALIANÇA 15.000,00
Liudvikas BENDORAITIS 30.000,00
Sofia MISIUKAS Cr. 15.000,00

Birželio 15 dieną Vila Zelinos Šv. Juozapo bažnyčioje susituokė Claudio Dylis ir Marija Parreira. Nuotraukoje matosi Claudio Dylis su šeima prie namų. Antroje eilėje iš k. į d.: Alberto Dylis, Arlete Dilytė-Silickienė, Pranas Dylis, Francisco Dylis, Gilberto Dylis, Genė Dylienė ir jaunavedis Claudio Pirmoje eilėje Lukas ir Camila Silickai. Claudio su savo žmona Marija Parreira ir Arlete Silickienė su sūnumi Lukas išskrido su NEMUNO šokių grupe į Ameriką birželio 24 dieną. Nuotrauka: dėka Dylių šeimos.

Geriausia dovana

KIEKVIENA PROGA

UŽSAKYKITE “MŪSŲ LIETUVA”

GIMINĖMS – DRAUGAMS – PAŽĪSTAMIEMS

Šią brangią dovaną jie prisimins 50 metų – visus metus

MŪSŲ ŽINIOS

POVILO GAUČIO PAGERBIMAS

Parašė Snieguolė Zalatorė

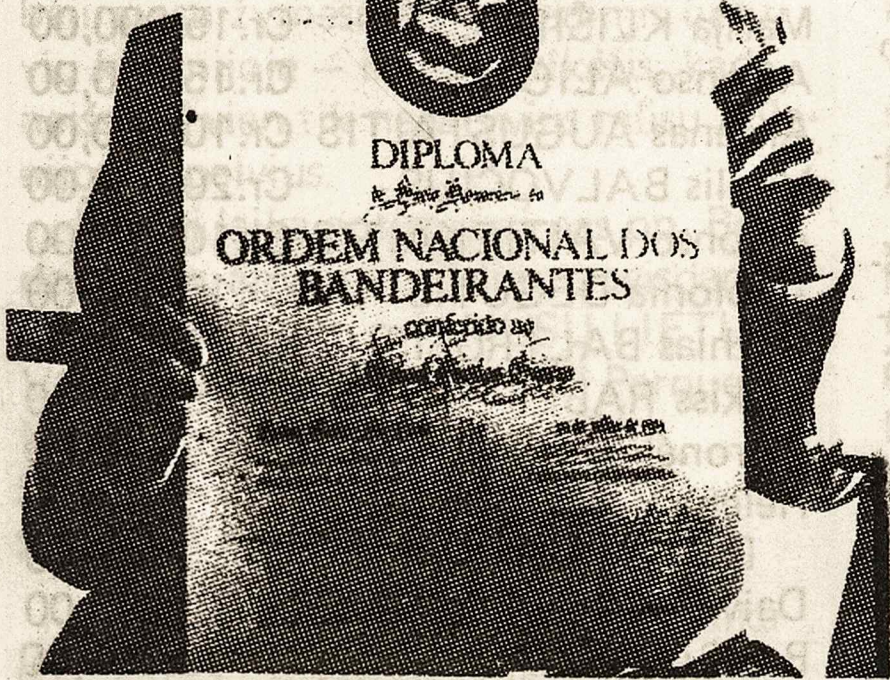

DIPLOMA

do Brasil

ORDEM NACIONAL DOS
BANDEIRANTES

conferido em

Buęs Lietuvos konsulas São Paulyje ir neseniai apdovanotas São Paulo meno kritikų organizacijos (Associação Paulista dos Criticos de Artes) diplomu už jo sudarytą naujosios brazilų poezijos, išverstos į lietuvių kalbą antologiją "Lianų liepsna", Povilas Gaučys buvo pagerbtas Paulistų istorikų akademijos (Academia Paulistana da Historia). Gaučys buvo išrinktas akademijos garbės nariu. Pastaroji organizacija pagerbė šį tautietį liepos 4 dieną Terraço Italia restorane. Ši vieta yra aukščiausia visame São Paulyje turinti 43 aukštus. Aukščiausias pastatas pasaulyje randasi Gaučio gyvenamame mieste – Čikagoje ir vadinasi Sears Bokštu.

Pietus pravedė rašytojas Henrikas Lošinskas (Henrique L. Alves) San Paulyje gimęs lietuvis, kuris yra istorikų akademijos sekretorius. Gaučiui buvo įteiktas diplomai ir jis atsidėkojo padovanodamas Lošinskui Šv. Kazimiero 500 metų mirties jubiliejui paminėti medalį. Per pagerbimą kalbėjo istorikas Manoel Rodrigues Ferreira, kuris pabrėžė lietuvių kovą už savo kalbos ir kultūros išlaikymą, ypatingai sunkiose sąlygose. O brazilų herbų ir medalių organizacijos pir-

**Šio "ML" numerio
GARBĖS LEIDĖJAS**

LIUCIJA ir OSVALDAS BUTRIMAVIČIAI

Šiedviem lietuvių kalbos puoselėtojams ir lietuviškos spaudos rėmėjams širdingai dėkoja

ML Redakcija ir Administracija

Terraço Italijos restorane Manoel Rodrigues Ferreira įteikia Povilui Gaučiui diplomą. Iš k. į d.: Jonas Tatarūnas, Manoel Rodrigues Ferreira, Henrikas Lošinskas Alves ir Povilas Gaučys.

Nuotrauka: S. Zalatorės

mininkas Roberto de Aquino Lordy įteikė Gaučiui medalį, "José Bonifácio – o Patriarca", kuriuo norėjo išreikšti lietuvių ir brazilų kultūrinių santykių užmezgimą ir vystymą. San Paulo literatūros akademikas Hernâni Donato pabrėžė šio pagerbimo svarbą pasireikšusią per japonų (Azijos), lietuvių (Europos) ir brazilų (Pietų Amerikos) kultūros atstovus. Taip pat buvo įteiktas diplomai japonų vaikų literatūros rašytojui, atvykusiam į San Paulį susipažinti su brazilų literatūra šioje srityje. Gaučio pagerbime dalyvavo arti 80 asmenų, daugiausia akademijos narių bei kitų

sričių atstovai kaip São Paulo žurnalistų draugijos pirmininkas Dr. P. Zingg, São Paulo Literatų Akademijos valdybos atstovas H. Donato ir kiti. Pažymėtinas ir lietuvių būrys, kurių tarpe dalyvavo: Lietuvių Sąjungos Brazilijoje pirmininkas Aleksandras Bumblis; šiuo metu einantis Brazilijos Lietuvių Bendruomenės pirmininko pareigas (išvykus Alf. Petraičiui į Europą) Jonas Tatarūnas su žmona Vera; kapitonas Juozas Čiuvinškas su žmona Marija; "Mūsų Lietuvos" redaktorius kun. Pranas Gavėnas ir kiti lietuviai. Pietūs užsitęsė maždaug dvi valandas.

ISVYKA I LITUANIKĄ

1984 m. LIEPOS 15 d.

DARIAUS IR GIRENO MINĖJIMAS

IMIGRANTŲ OLIMPIADOS SPORTININKŲ PAGERBIMAS

Churrasco – Pasilinksminimai – Žaidimai

PROGRAMA

Autobusai: Tel. 216-7880 – Antanas Rudys
Pakvietimai: Tel. 63-7344 – Jonas Tatarūnas